

AV '19 KONFERENCE ASFALTOVÉ VOZOVKY 2019

Vliv stárnutí na vlastnosti asfaltových pojiv při zkouškách v DSR a metody jeho hodnocení

Fiedler J., Bureš P., Koudelka T., Šedina J., Coufalík P.,

26. – 27. listopadu 2019, České Budějovice

Motto: Po asfaltových vozovkách k černým zítřkům

SDRUŽENÍ
PRO VÝSTAVBU
SILNIC

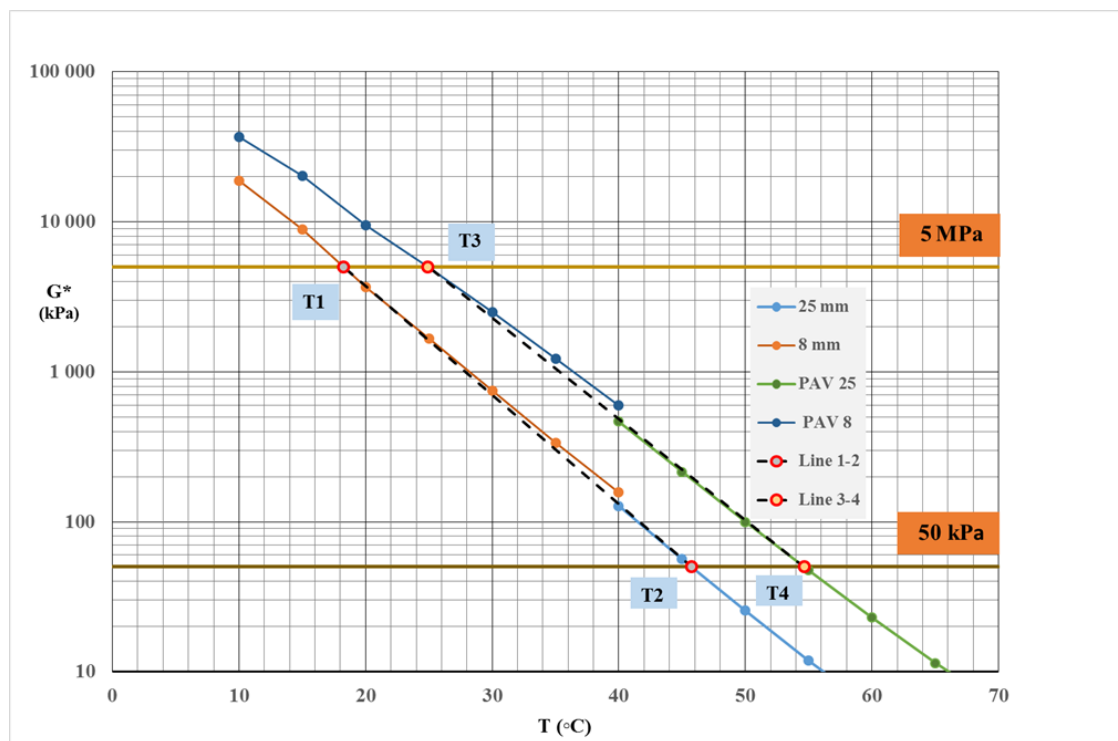
ČESKÁ SILNIČNÍ SPOLEČNOST

CZECH ROAD SOCIETY

EAPA

PRAGOPROJEKT

AV '19 KONFERENCE ASFALTOVÉ VOZOVKY 2019

Stárnutí asfaltů se v ČR sleduje dle deklarovaných teplot T1 až T4 v ČSN 65 7222-1 (2017) při $f = 1,59$ Hz v DSR po stárnutí **RTFOT a RTFOT+PAV** pro $G^* = 5$ MPa resp. 50 kPa (hledání interpolací)

T2 (po RTFOT)
má být blízka T_{kk}
(dle ČSN EN 1427)

Pozn.:

Dle ČSN 65 7222-3 se hledá ekvivalentní teplota pro

$G^* = 15$ kPa

Příliš se neliší od T2

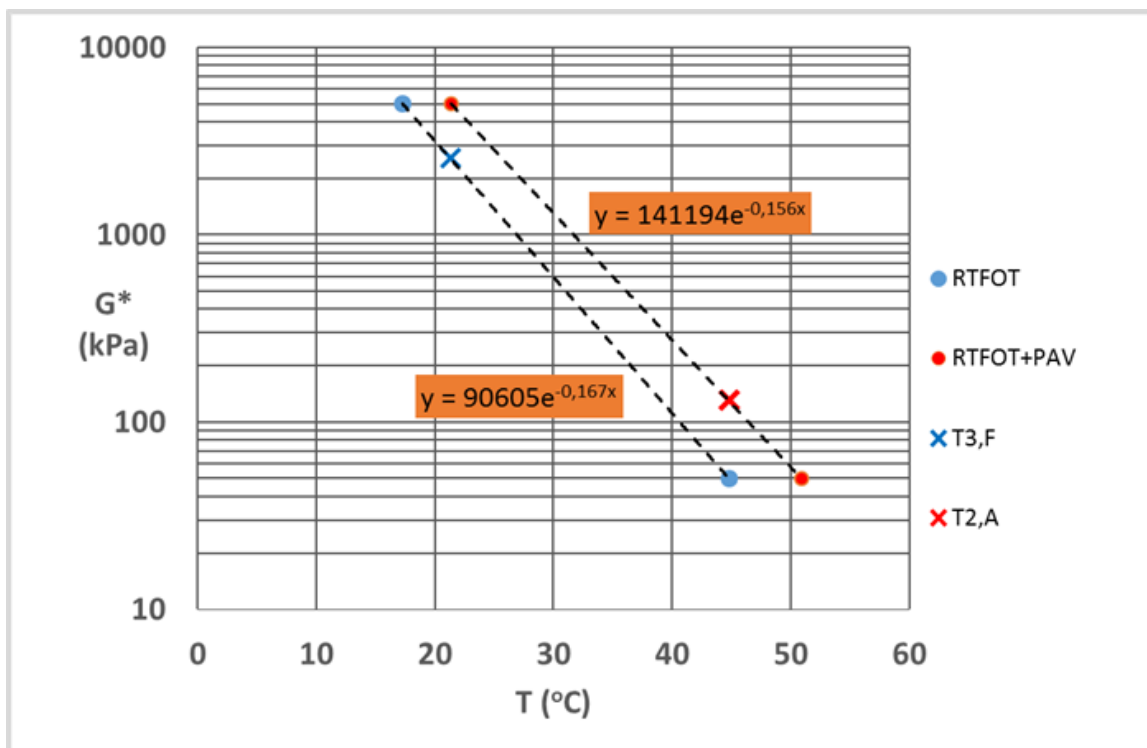
Zkouška je na čerstvém pojivu

T4 - T2 vliv stárnutí za vysokých teplot $\approx$ analogie k zvýšení T_{kk} (po RTFOT)
Vhodnější je vliv vyjádřit poměrem G^* při stejné teplotě po stárnutí a před stárnutím
Index stárnutí AI (Ageing Index) – například pro teploty 15 a 30 °C.

AV 19 KONFERENCE ASFALTOVÉ VOZOVKY 2019

Vliv stárnutí na G^* lze z T1 až T4 přibližně posoudit !

Mezi T1 a T2 resp. T3 a T4 je funkce $\log G^* = f(T)$ blízká přímce.

Příklady

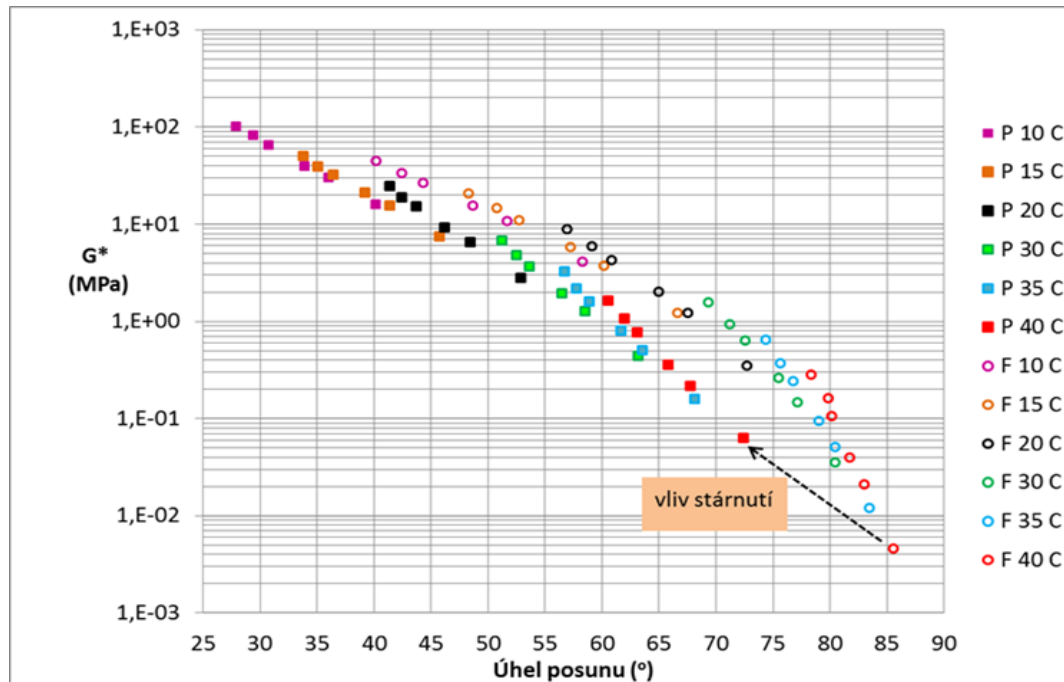
Asfalt	AI pro T3	AI pro T2	Průměr
70/100	2,5	3,1	2,8
50/70	3,1	4,0	3,6
PMB	2,0	2,6	2,3

Vysoký AI pro střední teploty 15 až 20 °C signalizuje riziko vzniku trhlin za středních a nízkých teplot („Block cracking“ – mozaikové trhliny)

Zestárlé pojivo bývá příliš tuhé a špatně relaxuje (malý pokles tahových napětí)

AV '19 KONFERENCE ASFALTOVÉ VOZOVKY 2019

Závislost G^* na teplotě (pro dané f) neukazuje vliv viskózní složky přetvoření (δ). K tomu je vhodný **diagram Blacka** $G^* = f(\delta)$ pro různé teploty a frekvence. Výhodné je hodnoty pro každou teplotu značit jinou barvou.

Označení:

F ... po RTFOT (prázdné kruhy)

P ... po PAV (plné čtverce)

Frekvence $f = 0,1$ až 10 Hz

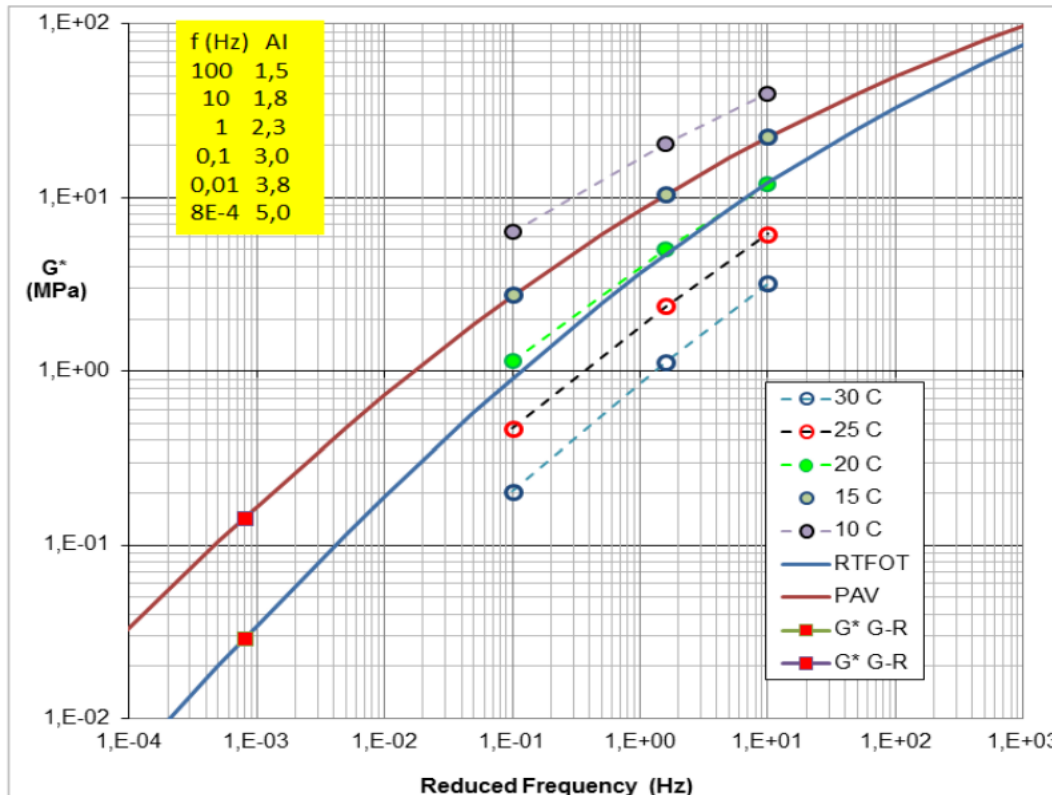
U zestárlého pojiva je důležité chování v DSR pro velmi malé frekvence zatížení protože pokles teploty vyvolávající ve vozovce tahová napětí je pomalý proces

➔ Zkoušky v DSR pro velmi malé frekvence by trvaly dlouho

➔ Lze však využít časově teplotní superpozici a sestavit hlavní křivku

Vliv stárnutí metodou Glover – Rowe (G-R metoda)

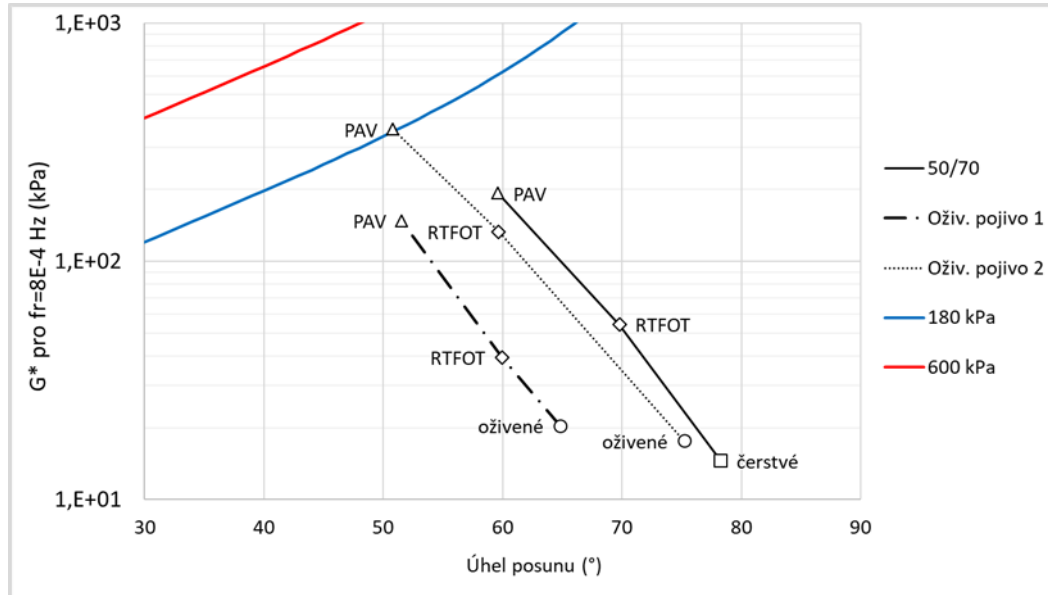
- ➔ Hlavní křivka z izoterm G^* pro $T = 10, 15, 25 \text{ } ^\circ\text{C}$ pro $T_{\text{ref}} = 15 \text{ } ^\circ\text{C}$
- ➔ Stanoví se G^* pro $f = 8\text{E-}4 \text{ Hz}$ pro pojivo po RTFOT a PAV

Hlavní křivka z 3 teplot vychází prakticky stejná jako z 5 teplot

- ➔ Stanoví se δ pro $f = 8\text{E-}4 \text{ Hz}$ a $T = 15 \text{ } ^\circ\text{C}$ po RTFOT a PAV

Vliv stárnutí G-R metoda – v diagramu Blacka

[Koudelka T. a kol., EATA 2019]

Mezní křivky pro
 $G-R = 180 \text{ kPa}$, $G-R = 600 \text{ kPa}$
 ze vzorce

$$G - R = G_{15}^* \times \frac{(\cos \delta)^2}{\sin \delta}$$

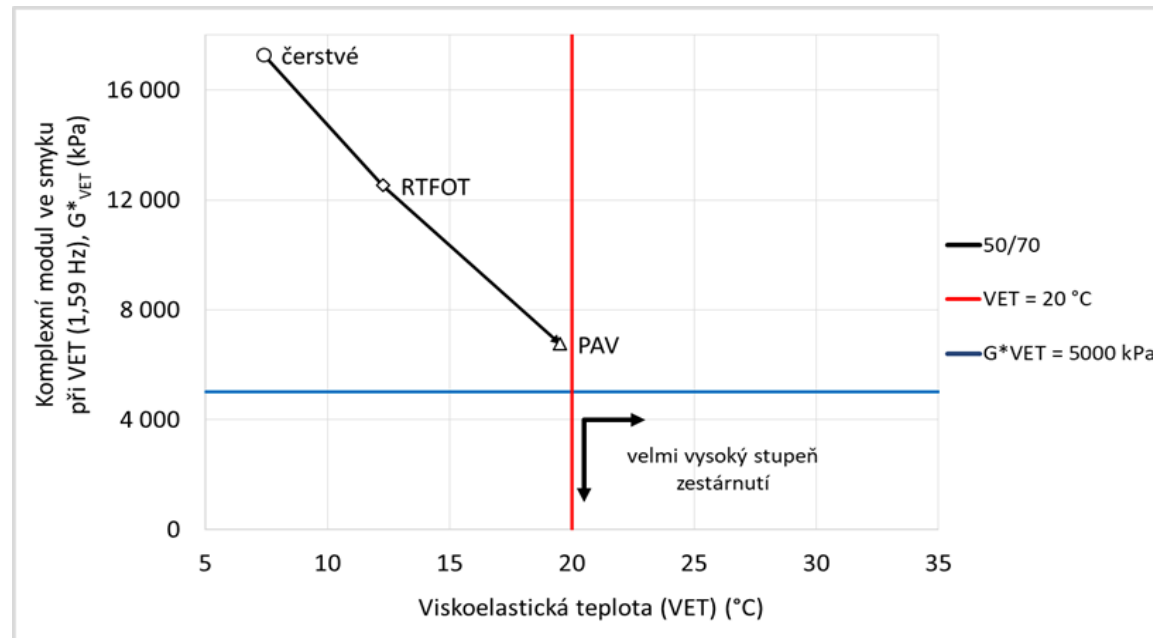
Kritérium je jen informativní!
 Bylo odvozeno jen ze zkoušek
 silničních asfaltů

U PMB je změna G^* , δ (pro $f = 8E-4 \text{ Hz}$ a $T=15 \text{ °C}$) při stárnutí odlišná.

Zkoušky a vyhodnocení u PMB jsou v našem článku na E&E Congress 2020

Metoda viskoelastického přechodu (VET)

Teplota viskoelastického přechodu T_{VET} je T při které je $\delta = 45^\circ$. Modul při této teplotě se označuje G^*_{VET} . Při stárnutí G^*_{VET} klesá.

Kritéria pro VET při $f = 1,59$ Hz dle Porot L., et al, 2016

Riziko trhlin u metody VET je větší, když G^*_{VET} klesá a T_{VET} roste

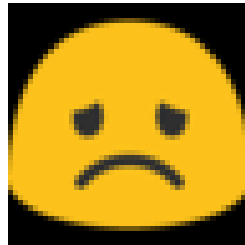
U metody G-R je riziko větší, když pro $T=15$ °C a $f=8E-4$ Hz G^* roste a δ klesá

Závěr

- ➔ Hodnocení vlivu stárnutí pojiv pomocí teplot T1 až T4 je jen Informativní
- ➔ Tuto metodu by bylo možné zjednodušit, jak bylo popsáno
- ➔ Hlavní význam metody G – R nebo VET je v jednoduchém způsobu vyjádření změn viskoelastických vlastností stárnutím
- ➔ Mezní křivky G-R, nebo hodnoty při metodě VET, jsou jen informativní
- ➔ Neměly by být používány pro rozhodování o nepřípustnosti pojiva

Zatím není žádná spolehlivá a ověřená metoda hodnocení vlivu stárnutí pojiva na odolnost proti vzniku trhlin.

Nezbývá než přemýšlet a dále hledat !

Děkuji za pozornost.